

Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eğitim Nedir? Bilgi, g¼n¼m¼ ekonomisinde toplumların rekabet g¼şlerini ve gelişimlik d¼zeylerini belirleyen en önemli unsur haline gelmiştir. Bilgi ekonomisine geçişte eğitimden sağlıya kadar her alanda bilipim teknolojileri kullanılarak insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yaşam boyu eğitim için nem tabıymaktadır (2. Bilipim Burası, 2004). C değiben teknolojik yapılanmalar k¼resel eğitimde yaygın ve ortak aşz¼mlerin geliştirilmesine olanak verirken, aynı zamanda bireylerden beklentilerin hızla artmasına, eğitim kalitesinin uluslararası standartlar içinde değerlendirilmesine yol a¼şmaktadır (Erbarut, 2003). Y¼ze eğitim (A¼rg¼n eğitim) temel A¼desi olan A¼drenci-eğitimci iletişiminin, uzaktan eğitimde kısmen yerini alabilmesi için, yeni yaklaşımlardan yararlanılmaktadır. Uzaktan eğitim teknolojisi, uzaktan eğitimi, y¼ze eğitimde bir alternatif olarak sunmak için, b¼y¼k bir hızla gelişmektedir. Eğitim programı sayesinde A¼drenciler eğitim programının tamamını veya bir kısmını eğitim veren kurum merkezinden uzaktaki bir coğrafik konumda tamamlayabilmektedir (Volery ve Lord, 2000; USDLA, 2006). Uzaktan eğitim, gerek geleneksel A¼ntemlerle A¼z¼lemeyen eğitim sorunlarının A¼z¼m arayışlarından biri olarak kabul edilmesi, gerekse sağladığı olanak ve esneklikler nedeniyle yaygınlaşmaya devam ederken ortaya çıkacak problemlerin A¼z¼m¼n¼ de beraberinde getirecek biçimde gelişmektedir (2. Bilipim Burası, 2004). Uzaktan eğitim, uzaktan A¼renme ve uzaktan A¼retim terimleri sık sık birbirleri yerine kullanılmaktadır. Bu terimlerin a¼şkımları birbirine benzer yapılmaktadır. Kazmer ve Caroline (2004) â€™e göre uzaktan eğitim; kiplere A¼alıpmak için rastlanır fırsatlar verir fakat uzaktan eğitim kiplerinin kopulları ya da mesleki zorunluluklar ile ilgilenmez. Bu yüzden uzaktan eğitim için â€œmektupla A¼retimâ€• kelimesi ile ep anlamlı olarak kullanılırken daha sonraları eğitim televizyon ile birlik kullanılmıdır. Ama esas b¼y¼mesi videoyu, telekonferans sistemini, e-mail ve interneti de içeren iletişim teknolojileri aracılığı ile olmuştur. Uzaktan eğitim, yetipkinler ve A¼niversitelere uzak mesafelerde yerleip A¼drenciler için uygun bir eğitim sistemidir. Bununla birlikte, A¼ uzaktan eğitim, T¼rkiye gibi gelişmekte olan ve A¼niversite sayısı yeterli olmayan A¼kelerde, daha A¼ok A¼drenciye A¼niversite eğitimi sağlamada etkin olarak kullanılabılır (Yazıcı ve Altap, 1999). Arapçılarının yaptığı tanımlardan yola çıkıldığında uzaktan eğitimi; A¼retici ve A¼renenin fiziksel olarak farklı mekanlarda olduğu, A¼renimlerin hız ve kapasitelerine göre ayarlayarak, eğitim teknolojilerinden yararlanarak, verimli ve kaliteli bir şekilde A¼renme - A¼retme etkinliklerini sağlıyabilecekleri bir eğitim sistemi olarak tanımlayabiliriz (Keegan, 1996; Apkar, 1996; Volery ve Lord, 2000; Alkan, 1996). Ayrıca uzaktan eğitim teknolojileri olarak mektup yoluyla A¼retimden, basılı materyal, radyo, televizyon, audio ve video kasetler, A¼kluortam, bilgisayar destekli eğitim, elektronik posta, internet, veritabanları, uydu teknolojileri ve videokonferanstan sanal gerçeklik olarak genip bir yelpazede karışmaya başlamaktadır. A¼ Sınıflandıracak olursak Etkilepimli Etkilepimsiz olarak ikiye ayırabiliriz. A¼ İnternet ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler uzaktan eğitimde maliyetin d¼p¼r¼mesinin yanı sıra, etkilepim, zengin g¼r¼sel materyal kullanımı ve ep zamanlı-farklı zamanlı uygulama olanakları sağlamıştır. Eğitimde etkilepim ve iletişim A¼ok için önemlidir. Uzaktan eğitim teknolojileri ilk kullanıma bağlandıında genellikle etkilepimli değilken gelişen teknoloji ile A¼renen-A¼retici, A¼renen-A¼renen ve A¼renen-A¼retici materyal etkilepimini arttırdı. A¼ Etkilepimli uzaktan A¼renme sistemleri etkilepimin Senkron (Ep zamanlı) A¼ ve Asenkron (Ep Zamansız) biçiminde olması iki kategoride ele alınabilir. Uzaktan eğitimde Canlı yayın (Multi cast / Unicast-Broadcasting), ve Talep A¼zerine yayın (on Demand) t¼r¼lerine göre etkilepim birebir-A¼şift yayını, birden-A¼şoda tek yayını olabildiği gibi g¼n¼m¼ teknolojileri ile birden-A¼şoda A¼şift yayını etkilepim ve iletişim m¼mk¼n olmaktadır. Her A¼şık yeni teknoloji ile yeni bir uzaktan eğitim modeli ortaya çıkıyor. Kullanılacak teknolojiler metin, ses, g¼r¼nt¼ ve elektronik ortam gibi değipik ortamlarda farklı uzaktan eğitim amaçlı kullanım potansiyeline sahiptir. Tablo 1 â€™de Uzaktan Eğitim Uygulamaları Teknolojilere Sınıflandırılmıştır. A¼ Tablo1 : A¼ Farklı ortam ve eğitim potansiyeli arasındaki karışıklığı ilipki[1] A¼ Sınıflar Teknolojiler Uzaktan Uygulamaları Metin (Text) A¼ Basılı material (print) A¼ Bilgisayarlar â€œ Ders A¼niteleri â€œ Destekleyici material â€œ corresponde tutoring â€œ Databases â€œ elektronik yayıncılık (electronic publishing) Ses (Audio) A¼ Kasetler, A¼ Radyo Telefon Programlar Telephone tutoring, Audioconferencing G¼r¼nt¼ (Video) Yayın (Broadcasting) Video kasetleri / diskleri Kablo / fiber optik uydu mikrodalga videokonferencing Programlar dersler videokonferencing Elektronik ortam (Computing) Bilgisayarlar telefon fiber optik / uydu ISDN CD-ROM, CD-I (Interactive CD), CD-V (video CD) A¼ Bilgisayar Destekli A¼retim â€œ elektronik posta â€œ computer conferences, â€œ audio-graphics, â€œ databases â€œ multimedia Genel olarak basılı materyaller, ipitsel araşlar, televizyon ve teknolojileri ve bilipim teknolojileri, uzaktan eğitimde iletişim ortamları olarak karışmaya başlamaktadır. A¼ Uzaktan eğitim programını tasarlarken hangi teknolojiyi kullanacağımıza karar vermeliyiz. Teknolojinin programa uyumu ve A¼ birbirleri ile arasındaki fark iyi değerlendirilmelidir. Teknolojinin avantaj ve sakıncalarına Tablo 2 â€™de değinilmiştir. A¼ A¼ Tablo 2 : Uzaktan Eğitim Teknolojilerinin Karşılaştığı Sorunlar [2] Teknoloji Avantajlar Sakıncalar Materyal Tabınabilir, ucuz, eripimi kolay, iyi organize edilmiş. Materyalin g¼nderimi ve tesliminde gecikmeler olabilir. Derslere ilgi d¼p¼r¼kt¼r. Video kaset (CD-ROM ve DVD ortamına da aktarılabilir) Tabınabilir, hareketli g¼r¼nt¼ ve ses içşerir. A¼renenlerin için VCR cihazları yoluyla kolayca g¼zden geçirmeleri olanaklıdır. Tek d¼ze ders anlatımı t¼r¼nde s eğilimi vardır. Y¼şerik ilginleş olmadığı ya da video ile desteklenmediği takdirde sıkıcı olabilir. Videokonferans A¼ A¼ G¼r¼nt¼ aktarımı yoluyla A¼retim elemanı ve A¼renenler arasında ep zamanlı ve iki yayını bağlantı kurulur. Gelişmiş teknolojiye s sistemlerle yeterli ses ve g¼r¼nt¼ kalitesi sağlanır. Pahalıdır. A¼zel ortam hazırlanmasını gerektirir. Etkilepim sağlanır desteklenmelidir. D¼p¼k teknolojili sistemlerde g¼r¼nt¼ kalitesi zayıf olabilir. Akıpkan Video (Streaming Video) veya Sunumlar G¼r¼nt¼ veya grafik ve ses aktarımı sağlar. Yıgı ile izlenebilir. Materyalin tekrar izlenmesi olanaklıdır. Bant A¼şoda alma gerektirmeksizin g¼ncelleştirilebilir. A¼retimi video kadar zaman almaz. Tek d¼ze ders anlatımı t¼r¼nde sunu eğilimi vardır, içşerik ilginleş olmadığı ya da video ile desteklenmediği takdirde sıkıcı olabilir. A¼retim elemanın sunum plan gerektirir. A¼drencilerin yeterli kapasitede bilgisayar ve internet bağlantısı olmalıdır. Web Bilgisayara A¼sevrimi için olarak her an her yerden eripilebilir. A¼tepitli ders yayını yazılımları ile (sohbet, ilan panosu vb.) iletişime tepvik eder. Bilgisayara eripim ve temel bazı teknik bilgiler gerektirir. A¼sevrimi için tartışma araşları, Ylan Panoları, Sohbet oturumları A¼retim elemanı ve değer A¼drencilerle A¼sevrimi için bağlantı sağlanır. Senkron (sohbet) ya da asenkron (duyuru panosu) olabilir. Tartışmalar dahil edilebilir. G¼r¼nt¼mler sınırlıdır. Hızlı ve doğru klavye kullanımı gerektirir. Elektronik Posta A¼ kullanımı kolay ve ucuzdur. Bilgisayar ve temel bilgisayar teknolojisi bilgisi gerektirir. A¼ A¼

Uzaktan eğitim, uzaktan Öğretim, e-Öğrenme, uzaktan Öğrenme, aŞşık Öğrenme, dağıtık Öğrenme, eþ zamanlı Öğrenme, uzaktan Öğrenme, esnek Öğrenme gibi kavramlar Öğrenci ve Öğretmenin fiziksel olarak ayrı yerlerde oldukları bir eğitim sA¼recini tanımlamak iŞsin kullanılan kavramlardan bir kaŞşıdır. Uzaktan eğitim kavramı, bu kavramlar arasında yİllardır en yaygın kullanılanıdır. Uzaktan eğitim, fiziksel olarak ayrı ortamlarda yer alan Öğretim ve Öğrenme sA¼reAŞlerini AŞok gA¼zel bir þ tanımlamaktadır. Ancak son yıllarda eöuzaktan Öğrenme kavramı AŞzellikle Amerika Birleþik Devletlerinde yaygın bir þ kullanılmaya baþlandı (Picciano, 2001). Her ne kadar uzaktan Öğrenme ve uzaktan eğitim kavramları birbirlerinin yerine kullanılıyorsa da, uzaktan Öğrenme kavramı Öğreneni daha AŞok vurgulamaktadır. GerAŞekten de son yıllarda Öğrenci-merkezli Öğrenme kavramı, Öğrenme etkinliði uzaktan olsun olmasın, her tA¼rA¼ eğitim ortamı iŞsin yaygın olarak kullanılmaya baþlandı. A-örenci merkezli Öğrenme kavramı Öğrencinin kendi Öğrenme etkinliði ile ilgili olarak sorumluluk aldığı ortamlar kullanılmaktadır. Uzaktan gerAŞekteþtirilen Öğrenmelerde Öğrenciye bA¼yA¼k sorumluluklar dA¼þmektedir. Bu yA¼zden de uzaktan Öğrenme kavramı bu tA¼r ortamlar iŞsin daha uygun bir terim þ gibi gA¼rA¼nmektedir. Uzaktan Eğitim Kavramları: Uzaktan eğitim: Farklı mekanlardaki Öğrenci, Öğretmen ve eğitim materyallerinin iletiþim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiði resmi veya kurumsal bir eğitim faaliyetidir. Uzaktan Öğrenme: A-öretici ve Öğrenenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunduðu durumlarda gerAŞekteþtirilen Öğrenme etkinlikleridir. Sanal sınıf: Belli bir AŞeriði bir A¼zerinden Öğrenmek amacıyla olunan grup. e-A-öğrenme (e-Learning): İnternet, bir ađ veya sadece bilgisayar yolu ile gerAŞekteþtirilen Öğrenmelerdir. m-A-öğrenme (m-Learning): Mobil iletiþim araçları yolu ile gerAŞekteþtirilen Öğrenmelerdir. Web tabanlı uzaktan eğitim: Web teknolojileri kullanılarak gerAŞekteþtirilen uzaktan eğitim etkinlikleridir. Yaþam boyu Öğrenme: Bireyin, yaþamı boyunca sA¼rekli bir Öğrenme etkinliði iŞserisinde olması durumudur. Ep zamanlı (senkron) Öğrenme: Farklı mekanlardaki bireylerin, aynı anda AŞift yA¼nlA¼ iletiþim teknolojileri yardımıyla sanal ortamda bir araya gelip gerAŞekteþtirdikleri Öğrenme. AþevrimiAŞi Öğrenme: Bir ađ A¼zerinden sunulan iŞerikle gerAŞekteþtirilen Öğrenmelerdir. A Ep zamanlı (Senkron) uzaktan eğitim: A-öğrenme aynı anda ancak farklı ortamlarda sunulan eğitim Farklı zamanlı (asenkron) uzaktan eğitim: A-öğrenenlere hem farklı zamanlarda hem de farklı ortamlarda sunulan eğitimdir. Karma / Harmanlanmış (Blended) eğitim: Her tA¼rA¼ teknolojinin kullanılabildiði, geleneksel ve uzaktan eğitimin farklı modellerinin bir araya getirilerek dA¼zenlendiði eğitimdir. Geleneksel eğitim: Aynı mekan ve zamanda yapılan formal eğitimdir. Eğitim: En geniþ anlamıyla eğitim, toplumdaki âkA¼ltA¼rlenmeâ™ sA¼recinin bir parçasıdır. Formal eğitim, amaAŞlıdır; AŞnceden hazırlanmış bir program AŞerAŞevesinde planlı olarak yapılır; Öğretim yoluyla gerAŞekteþtirilen Formal olmayan (informal) eğitim, yaþam iŞsinde kendiliğinden olup bir sA¼reAŞtir. Planlı ve amaAŞlı deðil, geliþigA¼zeldir. A-öğrenme YA¼netim Sistemi (LMS: Learning Management System): Farklı zamanlı veya harmanlanmış eğitimde Öğrencilerin ders seAŞimi ve derse katılımlarına, iŞeriklerin sunulmasına, AŞilme ve deðerlendirme yapılmasına, kullanıcı bilgilerinin izlenip raporlanmasına olanak sağlayan bir YA¼netim yazılımıdır. YAŞerik: Uzaktan eğitimde belli standartlarda hazırlanarak Öğrenciye sunulan, belirlenmiş eğitim sA¼resi iŞsinde Öğrenilmesi hedeflenen edisel konu materyalidir. Eğitim: Geleneksel eğitimde eğitimi veren ve deðerlendiren kiþidir. Uzaktan eğitimde ise eğitimin verilmesinden, Öğrencilerle iletiþimin kurulmasından etkileşimli ortamlarda yA¼rA¼tA¼lecek etkinliklerden, sınıfların verilip deðerlendirilmesinden ve bunların YA¼ntemlerinin belirlenmesinden sorumlu olan kiþidir. TArkiyeâ™de Uzaktan A-öğretim alanındaki uygulamaları A-öğretim Alanında 3 aþama sınıflandırmak mümkündür: 1) Tartıma ve Alanda A-neriler Oluþturma (1927 -1961) 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961- 1974) 3) YA¼ksek A-öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1) Tartıma ve Alanda A-neriler Oluþturma (1924 -1961) 1924 â€“ Yabancı uzman raporları AŞzellikle de J. Dewey'in Öğretmen yetiþtirme konusunda uzaktan eğitimi teklif etmesi, uzaktan eğitim kavramıyla tanınmamız sağlamıştır. 1927 â€“ İkinci teklif ise, okuma-yazma Öğretimi iŞsin "Muhabere Yoluyla Tedrisat" uygulamasıdır. Yurdumuzda inceleme yapan komisyonun hazırladığı raporun, eğitimle ilgili bA¼lmA¼nde, okul aŞşılması ekonomik gA¼rA¼lmeyen yerlerde oturanların, teknik bilgi ve genel kA¼ltA¼rlerini geliþtirmek iŞsin mektupla Öğretim kurslarının aŞşılması Önerilmiştir. 1950 â€“ Ankara Üniversitesi Hukuk FakA¼ltesinde, Banka ve Ticaret Hukuku Araþtırma Enstitüsü'nde, Yabancı Bankasının desteði ile bir bankacılık kursu aŞşılması ve bu kursunda uzaktan eğitimle yapılması dA¼þA¼nA¼lmA¼þ ancak gerAŞirilememiştir. 1960 â€“ 61 MAA-M (Mektupla A-öğretim Merkezi) kurulurken, eöMesleki ve Teknikâ€ alanlarla sınırlı olmak üzere bA¼nyesinde deneme faaliyetine baþlanmıştır. 1962 yılında Merkez YA¼netmeliði oluþturularak, tanımı, AŞnemi, amacı ve ilerlemesi istenenler iŞsin tercih edilebilir bir yol olduðu ilk kez resmen belgelendirilmiştir. 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961-1974) Türkiyeâ™de Uzaktan Eğitim Anlayışının Kavramsal Boyutundan AŞşıkarak â€“ Uygulama Boyutuna geAŞmesiyle uygulamaların baþlangıçlı oluþturulan dA¼nem olması nedeniyle en AŞnemli geliþim sA¼reci olarak gA¼ze AŞarpmaktaysa da uygulamalar ilk ve orta Öğretim dA¼zeyinde sınırlı kalmıştır. 1961 yılında MEB tarafından Mektupla A-öğretim Merkezi kurulmuş ve Öğretime baþlanmıştır, bu AŞalımlar 1966 yılında Genel MAA'dA¼rA¼k dA¼zeyinde AŞirgA¼tlenerek sistem AŞirgA¼n eğitim alanında yaygınlaştırmıştır. 3) YA¼ksek A-öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1974 yılında Mektupla YA¼ksek A-öğretim kurulmuştur. Bu geliþim yerini daha sonra Yaygın YA¼ksek A-öğretim Kurumuâ™na bırakmıştır. Ancak, bu geliþim de baþarıyla AŞirgA¼n 1974 yılında Deneme YA¼ksek A-öğretim Okulu, 8 Mayıs 1974â™de Türkiyeâ™de kA¼lkA¼ bir uzaktan eğitim kurumunun kurulması amacıyla kurulmuştur. 1975 â€“ Mektupla YA¼ksek A-öğretim Merkezi ve Deneme YA¼ksek Öğretim Okulu projeleri yetersiz bütçe gerekAŞesiyle sona erdirilmiş, aynı yıl Yaygın YA¼ksek A-öğretim Kurumu kurulmuş, sona erdirilen Deneme YA¼ksek A-öğretim Okulu projesi Öğrencileri bu kuruma devredilmiştir. 1979 â€“ YAYKUR â™un istenilen yaygınlık ve geliþmeyi sağlayamadığı gerekAŞesiyle AŞalımlarına son verilmiştir. 1981 yılında yA¼rA¼rlA¼de giren 2547 sayılı YA¼ksek A-öğretim Yasası ile Ankara Üniversitesi bA¼nyesinde bir AŞşık A-öğretim FakA¼ltesi aŞşılmıştır. Bu fakA¼lte, AŞ uzaktan eğitim konusunda Öğretim hizmetleri vermektedir. 1980 ve 1990â™lı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının bağlı olarak hizmet veren Okul Radyosu Okulu AŞirgA¼n eğitimi desteklerken, isteyen herkese yaygın eğitim olanağı sağlamıştır. MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nde bA¼nyesinde AŞad nA¼fus dA¼pında kalan bireylere uzaktan eğitim veren kurumlar ise; 1992 yılında kurulan orta Öğrenim diploması veren AŞşık Öğretim Lisesi, 1997 kuruluşu, 1998â™de Öğretime baþlayan ve 6., 7. ve 8. yıllarının AŞirgA¼n sunarak ilk Öğretim diploması veren AŞşık Yüksek Öğretim Okulu, Elektrik tesisat AŞşılığ sertifikası veren Mesleki ve Teknik AŞşık Okuluâ™dur. Kaynak: AŞ [1] Evaluating Digital Distance Learning Programs and Activities: Studies, Practices, and Recommendations, World Bank Institute of the World Bank, AŞ October 2001. AŞ

---

[2] <http://training.ifas.ufl.edu/deft/develop/tech.htm>

Türkiye Bilim Vakfı 2003 yılında hazırlanan E-Öğrenme Kılavuzu

Salih Gökçe, "Eğitimi İbirlili Ekiplerinde Öğrenenlerin Sorun Çözerek Öğrenmeyle İlgili Tutum ve Görüşleri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst., Uzaktan Eğitim A.B.D., 2007 (Yüksek Lisans Tezi)

Â